

Araştırmacı

Yazar: Adem EZBER – Ankara 2019

“GÜMÜŞHANE’DE DEDİKODU, HIRSIZLIK, CİNAYET VE HASTALIK NEDİR BİLİNMIYOR” – 1930 – WASHINGTON D.C. – AMERİKA

Zaman

“1930”, mekân “Washington D.C. Amerika”, gazete “Akşam Yıldızı”, konu elbette GÜMÜŞHANE. İçerik metni ile günümüze her yönüyle örnek olabilecek bu haberi övünerek diğer yandan üzülen, belki özlem duyarak istifadenize sunmak istiyorum.

Biz

Gümüşhaneliler ilimiz insanından bahsederken sabır, çalışkanlık, çile, şükür, emanete

saygı, sevgi, hoşgörü, komşuluk vb. kelimeleri kullanırız. Gümüşhane insanı adam gibi adamdır. Hep anlatıla gelen pazar çantası anısı bu özelliklerimizi anlatmada sadece ufak bir örnektir.

Zaman zaman günümüz koşulları ile mukayese edip acaba ‘-Neden o çantayı kimse almadı?’ diye düşünüyor insan.

– Pazar

alışverişini yapan bir hemşerimiz, çantasını yol üstünde bir direğe asıyor ve bir şekilde unutup gidiyor. Köyden gelen biri olsa gerek, bir hafta sonra yine pazara

gelen bu kişi çantasının olduğu gibi bıraktığı yerde buluyor, alıp gidiyor.

Kimse açmamış, bakmamış, içinden bir şey almamış.

Diğer

bir örnek ki hala devam ediyor diye biliyorum; *Çarşıda bulunan esnaf camiye ya da bir yere gideceği zaman kapıyı*

kilitlemeden gider, akşam evine giderken de meyve, sebzelerini, vb. kafes içine almaz, üzerine bir örtü attı mı yeter. Düşününce artık tuhaf gelen bu davranışlarımız,

insanımızın güven, doğruluk, emanete saygısı, kötü düşünmeme, hak-hukuk vb. özelliklerini açıkça gösteren yaşanmış olaylardır.

İnsan

aynı insan (mı?), Gümüşhane aynı Gümüşhane (mi?). Bu gün dillendirdiğimiz bu

olguları ta Amerika'da bir gazetede 1930 yılında dille getirilmiş. Belki o günün, 1930 Amerika'sının yaşam kalitesizliği, sağlıksız yaşam ortamı (Uyuşturucu madde bağımlılığı, hırsızlık, cinayet, kural tanımazlık, vb.) olsa gerek, Gümüşhane'den övgü (belki o huzurlu ortamda yaşamak isteme) ile bahseden bir yazı kaleme alınmış. İnsanı kemiren huzursuz eden bu olguların Gümüşhane'de olmadığını o günlerde tespit etmişler. Amerika nere Gümüşhane nere?

1930

Türkiye'si ve Gümüşhane'mizi anlatan metni fazla içeriği ifşa etmeden sizlerle paylaşalım. Metni okurken, günümüz Gümüşhane'si ile 1930 yılı anlatılan Gümüşhane'yi mukayese edelim, birde 1930 yılındaki Amerika ile 1930 yılı Gümüşhane'sini mukayese

edelim. Bakalım 1930'daki Gümüşhane nasılmış? Bugün bizler bu emanete ne kadar sahip

olabiliyoruz, o güzel insanların mukaddes ölçülerine ne kadar benzerlik gösterebiliyoruz.

Dedikodu,

Hırsızlık, Cinayet ve hastalık Bilinmiyor Gümüşhane, Türkiye

Gümüşhane şehrinde

ve çevresindeki köylerde dedikodu, soygun ve cinayet bilinmiyor. Kapılar hiçbir zaman kilitlenmez, hatta geceleri bile kilitlenmez ve dükkân sahipleri kahveye huzur içinde kıvrılır ve eşyalarını Allah'a emanet ederler. Cüzdanını sokağa düşüren birinin endişelenmesine ve karakola gitmesi gerek yok, yoldan geçen bir kişinin kendisinin peşinden koşup ve bir kuruş eksiksiz cüzdanını ona teslim ettiğini görececek.

Gümüşhane'nin

kadınları, dedikodu ve şımarıklık yapmak için yan komşularına gitmiyorlar.

Yoldan

geçenlerin neler yaptıklarını görmek için, başlarını pencere korkuluklarına yaklaştırmazlar (Kendilerini göstermezler). Burada kadınlar tarlalarda çalışmak, meyve toplamak, özellikle elmaları toplayıp pazar için ayırmakla meşguller.

Hiçbir zaman insanları dilleriyle rencide etmeye ne zamanları nede istekleri yok.

Gümüşhane doktor ve

uyuşturucu uzmanlarının geçimini sağlayamadıkları, Türkiye'nin gerçek

cennetidir. Havanın ve suyun mükemmelliğinden

dolayı yılda sadece 250 doların ilaca (sağlık problemlerine) harcandığı tahmin ediliyor. Uyuşturucular burada açlıktan ölmeye başladılar ve dükkânı kapatmak zorunda kaldılar. Belediye bir eczane açtı, ancak daha sonra bu da kapatıldı ve şimdi bu şehirde bir kimyager yok ama birinin

de ihtiyacı yok. Gümüşhane halkı, "Günde

bir elma doktoru uzak tutar" sözünün gerçek olduğunu kanıtlamıştır.

Her tarla tatlı meyvelerle, elma ağaçlarıyla doludur ve herkes mütevazî bir parayla, istediği hangi elma ise büyük ve yuvarlaklarından seçerek karnını doyurabilir. Bu nedenle çocuklar gün boyu katır kutur elma yiyorlar ve

Türkiye'deki birçok zengin aile bu

çocukların pembe yanaklarına gıpta ile bakıyor. (Para mı yoksa Sağlık mı ?)

Asla dedikodu yapmayan,

yalan söylemeyen ve cinayet işlemeyen bu insanları ödüllendirmek için Allah, onlara

bol ve verimli bir toprak vermiştir. Elmalar ve armutlar kilosu 2 cent'e satılır

ve etin kilosu 10 cent, en iyi tereyağının kilosu 30 cent. Gümüşhane'nin meyvesi, büyük miktarda İstanbul'a ve Türkiye'nin diğer şehirlerine gönderilir. Fakat aynı elmalar İstanbul'da kilosu 20 sente satılıyor. Fiyattaki bu büyük artış nakliye eksikliğinden kaynaklanmaktadır. (Tarih tekerrürden ibaret, günümüzde de bunları konuşmuyor muyuz?)

Türkiye'nin temel

sorunlarından biri ulaşım zorluğudur. Her ne kadar Türkiye toprağı verimli ve meyve ve sebzeler bol olsa da, bunlar yetişen köy ve şehirlerden sevk edilememiştir.

Bu nedenle köylüler sadece ev tüketimini karşılamak için yeterli miktarda meyve eker veya yetiştirir. Daha fazla ürettilerse, mallar ellerinde kalacak ve çürüyecek. Cumhuriyet, bu büyük dezavantajı avantaja dönüştürmek için köylülerin ürünlerini pazarlamasına yardımcı olmaya çalışıyor. Her yıl, İsmet Paşa'nın çabaları sayesinde, Türkiye'nin çeşitli şehirleri demiryolları ile birbirine bağlanıyor ve bir gün Türkiye'nin de bir ucundan diğer ucuna kadar buzdolapları, et, meyve ve sebze ile donatılmış trenlere sahip olacağı bir gün gelecek, tıpkı Amerika'nın başardığı gibi.

1930 – WASHINGTON D.C. – AMERİKA

GÜMÜŞHANE – 1934